

Hyväksytään seuraavassa
kokouksessa 28.11.2023**PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 2/2023****Aika:** Keskiviikko, 23.8.2023, kello 12.00–14.15**Paikka:** Imatra ja Teams

Läsnä:	Puheenjohtaja	Kaisa Pirkola	Maa- ja metsätalousministeriö
	Jäsenet ja varajäsenet	Timo Hongisto Kari Immonen Simo Jaakkola Jouni Karjalainen Juha Laiho Aarne Lehtosaari Seppo Miettunen Karoliina Muukkonen Kari Palojärvi Pauli Rintala Johanna Routa Tero Rautolahti Jari Sirviö Timo Tirronen	EPM Metsä Oy Yksityismetsätalouden Työnantajat ry Koneyrittäjät ry Metsähallitus Metsähallitus JPJ-Wood Oy (Teams) MTK ry Energiateollisuus ry Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry (Teams) MTK ry/ Metsälinja Luonnonvarakeskus Metsä Group (Teams) Teollisuusliitto Stora Enso
	Asiantuntijat	Jari Lindblad Timo Melkas Outi Kumpuvaara Tommi Tenhola	Luonnonvarakeskus Metsäteho Oy Maa- ja metsätalousministeriö Tapio Oy
	Kutsutut asiantuntijat	Tapio Wall Ahti Weijo	Luonnonvarakeskus Luonnonvarakeskus
	Sihteeri	Tommi Tenhola	Tapio Oy

1. Kokouksen avaus ja esittäytymiskierros

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan puheenjohtaja Kaisa Pirkola avasi kokouksen ja toivotti neuvottelukunnan tervetulleeksi kokoukseen. Kukin esitteli itsensä. Hyväksyttiin kokouksen asialista.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Neuvottelukunnan sihteeri Tommi Tenhola esitteli edellisen kokouksen pöytäkirjan pääkohdat. Sovittiin, että pöytäkirjaan lisätään Hyvät mittauskäytännöt -työryhmän kokoonpano. Hyväksyttiin pöytäkirja tällä muutoksella.

3. Hyvät Mittauskäytännöt (HMK) -työryhmän työn edistyminen, Jari Lindblad, Luke (Liite 2)

Jari Lindblad kertoi Hyvät Mittauskäytännöt (HMK) -työryhmän tehtävistä ja etenemisestä. Työryhmän tehtävänä on valmistella asioita ja tehdä ehdotuksia PMNK:n käsittelyä ja päätöksentekoa varten. Todettiin työryhmän kokoonpanon muutos, Tero Rautolahden, Metsä Group, tilalle työryhmään osallistuu elokuusta alkaen Juha Rajamäki, Metsä Group.

Työryhmässä valmistelussa ja seurannassa ovat seuraavat kokonaisuudet:

- Tukkien mittauksen yhtenäistäminen
 - HMK-ryhmä on aloittanut valmistelun suositusesityksestä, jonka tarkoituksena olisi määritellä pölkyn latvaläpimitta puutavaran perusmittauksessa
 - HMK-ryhmä kartoittaa tarvetta valmistella suositusesitys menettelystä, jossa tukkimittarin omavalvonnassa käytetään tukkiröntgeniä
- Energiapuun mittaus
 - HMK-ryhmä on päättänyt laatia energiapuutavaralajikohtaiset prosessikartat, johon sisältyvät energiapuun hankintaketjut ml. toimijat, mittauksen toteuttamispaikka ja mittausmenetelmät
 - Prosessikarttojen avulla pyritään hahmottamaan kokonaiskuva mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten
- Pulpwood Online –palvelun käyttöönotto
 - HMK-ryhmä seuraa PWO:n käyttöönottoa ja kehitystarpeita, sekä mahdollisia PMNK:n rooliin kuuluvia toimenpiteitä. Tällä hetkellä Ryhmä ei näe tarvetta toimenpiteille.
- Hakkuukonemittauksen näyterunkojen otannan ja mittauksen kehittäminen
 - HMK-ryhmä on päättänyt valmistella ja toteuttaa kartoituksen hakkuukonemittauksen omavalvonnan kehittämisestä

Käytiin keskustelu esityksen pohjalta. Työryhmä jatkaa työtään.

4. PWO käyttöönoton tilanne, Timo Melkas, Metsäteho (Liite 3)

Timo Melkas esitteli PWO:n käyttöönoton tilanteen ja yleiskatsauksen palveluun. Palvelu on tarkoitettu kuitupuun painomittauksessa käytettävien tuoretiheyslukujen laskentaan. Palvelu on otettu käyttöön 19.4.2023. Tällä hetkellä on meneillään vakiintumis- ja laajentumisvaihe. Palvelun viestintäisivustoa ei ole vielä julkaistu. Siinä yhteydessä julkaistaan myös palvelun web-sovellus.

Keskusteltiin PWO:n käytöstä.

Web sovellusta toivottiin julkisesti saataville mahdollisimman pikaisesti.

PWO on käytettävissä lähi- ja kaukokuljetuksen perusteena, ja se toimii vaihtoehtona nykyisille taulukoille. Tehtaalla yksittäisen puunmyyjän luovutusmittaus voi tehdä PWO mittauksena. Hankintakaupat ja yhteismyynnit ovat mahdollisia käyttökohteita.

Alueellisen tiedon tarkkuudesta sekä koetuista haasteista, mahdollisista ongelmista ja jo tehdyistä korjauksista toivottiin esitystä seuraaviin kokouksiin.

PWO tuoretiheyden ennustetarkkuus, Jari Lindblad, Luke (Liite 4)

Jari Lindblad kertoi tuoretiheyden ennustetarkkuudesta PWO:n käyttöönottovaiheessa. Aikaväli on vielä lyhyt, joten pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei voi vielä tehdä.

Todettiin, että otantaerien määrä on pienempi kuin aiemmin mikä tuo tehokkuutta.

PWO-palvelun valvonta, Tapio Wall, Luke (Liite 5)

Tapio Wall esitteli PWO:n valvontaa virallisen mittaajan näkökulmasta. PWO kuuluu mittausmenetelmäryhmään 3: Muuntolukuihin perustuvat mittausmenetelmät. PWO:n pääkäyttö ja hallinnointi ei ole tehdasmittausta. PWO:n käyttö perusmittauksessa tehtaalla on tehdasmittausta. Viralliset mittaajat seuraavat tehtaalla PWO:n otantamittausten suoritusta tehdasmittauksen valvonnan yhteydessä.

PWO on mittauslain piirissä ja virallisten mittaajien valvonnan alla. Valvonta kohdistuu tuoretiheyden määrittämiseen ja sen luotettavuuteen, ml. tarkkuusvaatimukset, kalibrointi ja kalibrointitapa, otoskoon määrittäminen ja otannan toteumat, omavalvonta ja tuoretiheyden määrittämisen toteutunut tarkkuus.

5. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

6. Seuraavan kokouksen ajankohta

Sovittiin, että seuraava puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokous pidetään etäkokouksena tiistaina 28.11.2023 klo 13-15. Kokouksessa esitykset Karoliina Muukkoselta ja Pauli Rintalta.

Sihteeri tekee kalenterivarauksen.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Kaisa Pirkola
puheenjohtaja

Tommi Tenhola
sihteeri

Liitteet:

Liite 1	PMNK_kokouspöytäkirja_1_2023_20032023_LUONNOS
Liite 2	Hyvät mittauskäytännöt_tilannekatsaus_PMNK_2_2023_23082023
Liite 3	Pulpwood Online esittely neuvottelukunta 2023-08-23
Liite 4	PWO_tuoretiheyden ennustetarkkuus_PMNK_2_2023_23082023

Liite 5

PWO-palvelun valvonta_PMNK_2_2023_16082023

Jakelu: Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet
Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntijajäsenet
Viralliset mittaajat Tapio Wall ja Ahti Weiho (LUKE)
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

Luonnos

PÖLKYN LATVALÄPIMITTA PERUSMITTAUKSESSA

1. TARKOITUS

Tämän suosituksen tarkoituksena on määritellä pölkyn latvaläpimitta puutavaran perusmittauksessa. Suosituksen tavoitteena on yhtenäistää eri toimijoiden käytäntöjä siten, että perusmittauksessa voidaan käyttää määritelmällisesti yhtenevää ja samalla periaatteella mitattua latvaläpimittaa. Suositus koskee hakkuukonemittausta ja sahoilla tukkimittareilla ja muilla mittauslaitteilla tehtävää perusmittausta, ja näiden tarkastusmittausta. Suositus ei vaikuta toimijoiden tuotannonohjaukseen liittyvään mittaukseen (esimerkiksi tukkien sahausluokkien määrittäminen). Suosituksen mukainen toiminta vähentää erilaiseen latvaläpimitan määrittelyyn ja mittaukseen liittyvää puutavaran siirtymää puutavaralajista toiseen hankintaketjun aikana.

2. SÄÄDÖKSET

Laki puutavaran mittauksesta 414/2013

Maa- ja metsätalousministeriön asetus puutavaran mittauksen mittausmenetelmäryhmien tarkemmasta sisällöstä sekä mittauslaitteiden käytöstä 12/13 (Dnro1323/13/2013)

3. TERMIT

Latvaläpimitta = Pölkyn latvasta määritetty halkaisija, jota käytetään perusmittauksessa.

Ristimittaus = Läpimitta, joka määritetään kahdesta eri suunnasta mitattujen pölkyn poikkileikkauksen halkaisijoiden keskiarvona.

4. LATVALÄPIMITAN YLEINEN MITTAUSPERIAATE

Latvaläpimitan määrittäminen toteutetaan niin, että latvaläpimitta kuvaa pölkyn poikkileikkauksen keskimääräistä halkaisijaa. Latvaläpimitan mittauskohta on pölkyn rikkoutumaton poikkileikkaus latvaleikkauksessa. Jos latvaleikkauksessa on oksakyhmy tai muu laajentuma, mittauskohta on latvaläpimitan pienimmässä kohdassa tyveen päin.

Latvaläpimitta voidaan mitata kuorellisena tai kuorettomana. Tämä ei kuitenkaan vaikuta siihen, mitä tilavuutta perusmittauksessa mitataan. Kuoren määrittäminen on otettava huomioon puutavaralajien latvaläpimittarajojen asettamisessa. Hankintaketjun eri vaiheissa tehdyissä mittauksissa päästään näin johdonmukaisiin tuloksiin. Käytännössä kuoreton latvaläpimittaraja on alempi kuin kuorellinen latvaläpimittaraja.

5. LATVALÄPIMITAN MÄÄRITYS MITTAUSMENETELMITÄIN

Tarkastusmittaus saksimittauksella

Saksimittauksella tehtävässä tarkastusmittauksessa latvaläpimitta mitataan ristimittauksella. Tarkastusmittauksessa kuori otetaan huomioon vastaavalla tavalla kuin tarkastettavassa perusmittauksessa.

Pölkyn latvaläpimitta perusmittauksessa

Hakkuukonemittaus

Hakkuukoneella läpimittojen mittaus mukailee mittausperiaatteeltaan ristimittausta. Läpimitta on kuorellinen.

Tukkimittari ja muut mittauslaitteet tehdasmittauksessa

Tukkimittarimittaus mahdollistaa useilla tavoilla määriteltyjen latvaläpimittojen mittauksen. Latvaläpimitan määrittämisessä voidaan käyttää erilaisia toteutustapoja, kun edellä kohdassa 4 määritellyt yleiset periaatteet toteutuvat.

Metsäyhtiöiden korjuuraportoinnin tilannekatsaus

Mittaustietojen luovuttaminen myyjäosapuolelle

Erilaisia toimintamalleja

- Ostajien yhteneväinen käytäntö mittaustietojen luovuttamiseen?

Lainsäädännöllinen pohja

- Mittausosapuolille annettavat tiedot
- Mitä ovat "riittävät tiedot"?
- Voivatko metsäyhtiöt pimitää pitkien listojen luovuttamista vetoamalla liikesalaisuuteen?

Mittaustietojen luovutuksesta

- Puukaupassa mittaustietojen luovutuksesta sääntelee laki puutavaran mittauksesta
- Kysymys on siitä, miksi ostajalla olisi velvollisuus pyydettäessä luovuttaa sellaiset tiedot mittauksesta ja toteutuneesta hakkuusta ja korjuusta, jolla eri osapuolet voivat itsenäisesti todeta kaupan ehdot toteutuneiksi
- Lain säännökset 17 § 2 mom ja 23 § 2 mom

Mittaustietojen luovutuksesta

- Lähtökohtana tässä on se, että laki puutavaran mittauksesta on erityislaki, joka syrjäyttää muut yleisimmät lait, kuten kauppalain säännökset. Puukauppasopimuksen normitasot menevät seuraavasti:
 1. erityislaki, tässä tapauksessa puutavaran mittauslaki
 2. sopimus (sopimusosapuolten sopimus syrjäyttää kauppalain)
 3. käytäntö ja kauppatapa
 4. tahdonvaltainen laki, esim. kauppalaki

"Oikeus tutustua"

- Tulkintakysymykset ovat syntyneet puutavaran mittauslain 17 § 2 momentin kirjauksesta "Mittausosapuolilla on oikeus tutustua mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerän mittaustulokseen vaikuttaviin valvontaa koskeviin tuloksiin sekä osallistua tarkastusten tekemiseen sovittavalla tavalla." Seuraavassa MMM:n ja ostajapuolen tulkintaa säännöksestä:
- Lain kirjauksella "oikeus tutustua" tarkoitetaan nimenomaisesti tutustumisoikeutta
- Itse säännöksessä ei sinänsä ole säädetty muusta kuin *oikeudesta tutustua* mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerän mittaustulokseen vaikuttaviin valvontaa koskeviin tuloksiin. Säännöksen sisältö on säädetty rajoittumaan vain tutustumisoikeuden käyttämiseen.
- Säännöksessä siis tehdään ero tietoihin tutustumisen ja tietojen antamisen välille
 - Mittausosapuolelle ei muodostu oikeutta valvontojen tuloksia koskevan asiakirjan vastaanottamiseen eli saada kopiota tai koko tiedostoa esimerkiksi sähköisesti
 - Jos tarkoitus olisi ollut se, että tutustumisoikeus olisi kattanut oikeuden saada itselleen tutustumisen kohteena oleva aineisto kopiona tai sähköisenä tiedostona tai kuvata sitä esimerkiksi älypuhelimella, niin siitä olisi pitänyt erikseen säätää laissa
- Säännöksen sanamuodon mukainen tulkinta on sinänsä selvä, mutta miten tietojen luovuttaminen ja tietoihin tutustumisen oikeus tapahtuu etämetsänomistajille?

"Oikeus tutustua" tulkintaa – sopimusoikeuden periaatteet

- MMM:n tulkinta säännöksestä perustuu sanamuodon mukaiseen tulkintaan, jossa tietoihin tutustuminen ja tietojen antaminen erotetaan toisistaan. Kuitenkin tällainen säännöksen sanamuotoon perustuva tulkinta on ongelmallinen ja käytännössä mahdoton toteuttaa myyjän kannalta tilanteissa, joissa ostaja toimii ainoastaan toisella puolen Suomea kuin missä myyjä asuu.
- Puukauppasopimus on sopimus siinä missä muutkin sopimukset. Näin ollen myös puukauppasopimuksessa tulee huomioida sopimusoikeuden yleiset periaatteet, tässä tapauksessa etenkin lojaliteettiperiaate ja kohtuusperiaate.
 - Sopimusoikeuden yleisten periaatteiden valossa puukaupan myyjän tulisi saada ostajalta tarvittavat tiedot (lojaliteettiperiaate), jotta hänellä olisi mahdollisuus todeta kaupan ehdot toteutuneiksi. Lisäksi on kohtuullista (kohtuusperiaate), että myyjä saa ostajalta tarvittavat tiedot, jotta tämä voisi todeta itsenäisesti kaupan ehdot toteutuneiksi

"Oikeus tutustua" tulkintaa-laintulkintametodit

- Säännöksen kirjausta "oikeus tutustua" pitäisi tulkita sanamuodon mukaisen tulkinnan lisäksi ottamalla huomioon myös muut laintulkintametodit → Lain sanamuodon sisälle jää usein useampi kuin yksi ratkaisuvaihtoehto → kirjauksen "oikeus tutustua" tulkintaa laajennetaan käyttämällä laintulkintametodeina sanamuodon mukaisen tulkinnan lisäksi myös muita tulkintamalleja tavalla, joilla säännöksen kirjaus olisi sopimusoikeuden yleisperiaatteiden mukainen

1. Systemaattinen tulkinta

- Oikeusvarmuus, ratkaisujen ennakoitavuus, oikeusjärjestyksen konteksti
- Osana systemaattista säännöksen tulkintaa on myös yleisten periaatteiden mukainen tulkinta, joka tarkoittaa sitä, että säännöstä tulkitaan sen mukaisesti, mikä tulkintavaihtoehto parhaiten on sopusoinnussa yleisten aineellisoikeudellisten, tässä tapauksessa sopimusoikeudellisten, periaatteiden kanssa
- Näin ensinnäkin säännöksen tulkinnassa on otettava huomioon edellä mainitut sopimusoikeuden periaatteet ja toiseksi muut samaa oikeudenalaa koskevien lakien sisältö

"Oikeus tutustua" tulkintaa - laintulkintametodit

► Teleologinen tulkinta – lainsäätäjän tavoite

- tulkintavaihtoehtoista valitaan se, joka parhaiten toteuttaa kyseisen lain tarkoituksia tai tavoitteita

- lain 1 §:n mukaan turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettävien menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittaustulosten **luotettavuus**

- seuraamusharkinta: arvioidaan, mitkä ovat eri tulkintavaihtoehtojen tosiasialliset seuraamukset

- Näin puutavaran mittauslain 17 § 2 momentin kirjausta "oikeus tutustua" tulisikin tulkita lain tavoitteiden mukaisesti siten, millaiset tosiasialliset seuraamukset sillä on reaalisten argumenttien valossa

- Jos kirjausta "oikeus tutustua" tulkitaan siten kuten MMM on todennut, säännöksen tosiasiallinen seuraamus etämetsänomistajien kannalta on kestämaton

- Lain tavoitteiden (luotettavuus), sopimusoikeuden yleisten oppien (lojaliteettiperiaate ja kohtuusperiaate) sekä reaalisten argumenttien (etämetsänomistajille koituvat matkustuskulut (kohtuus!)) perusteella säännöstä tulisikin tulkita laueammin sillä tavalla, että myyjäosapuoli saisi sellaiset tiedot mittauksesta sekä toteutuneesta hakkuusta ja korjuusta, jotta tämä voisi todeta puukaupan ehdot toteutuneeksi luotettavalla tavalla

Mittaustietojen luovutuksen laajuus

- Puutavaran mittauslaki 23 §:n 2 momentti: " Mittausosapuolen on pyynnöstä annettava toiselle mittausosapuolelle mittautuloksen lisäksi tiedot, joiden perusteella mittautulos voidaan laskea."
 - Hallituksen esityksessä: "tiedot siitä, millä perusteilla mittautulos on laskettu"

23:2 §:n mukainen tietoluovutuksen rajaaminen

- Tietoluovutuksen laajuus: Olisiko mahdollista todeta puunkorjuu ja hakkuu tehdyn puukauppasopimuksen mukaisesti?
- Tietoluovutuksen laajuutta ei ministeriön mielestä tule ulottaa näin laajaksi, koska:
 1. Soveltamisalan tiukka raja on tarpeen lain toimivuuden kannalta
 - Lakiehdotuksen soveltamisala rajoittuu määrän mittaamiseen. Laki ottaa kantaa laadun mittaamiseen vain "jos laatua käytetään arvoltaan eriarvoisten puutavaran ositteiden jakoperusteena". Tämä soveltamisalan raja on nykyisen lain mukainen ja tarkkaan harkittu. Lain piirissä on siten ainoastaan tukin ja kuidun erottaminen toisistaan, mutta ei samanhintaisen tukkilaadun sisäinen jako erilaisiksi pölkyiksi – tämä on sopimusasia, johon laki ei puutu. Jos tavoitteena olisi puukauppaan liittyvien sopimusten toteutumisen turvaaminen, pitäisi laki muotoilla uudelleen ja mitoittaa viranomaisvoimavarat kokonaan uudelle tasolle.
 2. Lain soveltamisalan ja lain säännösten tulisi olla yhteensopivat
 - Kun lain soveltamisala on tarkoituksellisesti pidetty vain määrän mittausta koskevana, on vaikea perustella lakiin liitettäväksi sellaista säännöstä, joka tosiasiallisesti ulottaisi sääntelyn koskemaan soveltamisalan ulkopuolisia asioita. Eli tässä tapauksessa edellytettäisiin osapuolelle luovutettavaksi tietoja, joita hän tarvitsisi sopimuksessa apteerausta koskevien kohtien toteutumisen seurantaan.

Tietoluovutus jatkuu

- Virallinen mittaaja on esittänyt päätöksessään 25.2.2015 tulkinnan mittaustuloksen lisäksi pyynnöstä toimitettavista mittaustiedoista, joilla voidaan todeta riittävällä tasolla hakkuusopimuksen mukaisten puutavaralajien hakkuun sopimuksenmukainen toteutuminen
- ”Riittävä taso” voidaan tässä nähdä siten, että myyjä voisi itsenäisesti todeta puukaupan ehtojen toteutumisen
 - Tätä tukevat myös edellä käydyt sopimusoikeuden yleiset periaatteet sekä lain tulkinta, joka ottaa huomioon sanamuodon lisäksi lain tavoitteen sekä sovellutuskontekstin

Liikesalaisuusnäkökohta 1/2

- Liikesalaisuuden suojaamisen näkökulma
- Rungon apteeraus tehdään ostajan määrittelemän arvomatriisin mukaan ostajan ja hakkuun toteuttajan välisessä sopimussuhteessa
- Arvomatriisi on osa ostajan tuotannonohjausta
- Hakkuussa syntyvän pölkkykohtaisen listan kautta ostaja näkee, miten urakoitsija on toteuttanut annettua arvomatriisia
- Pölkkykohtainen lista osa myös ostajan varastohallintaa

Liikesalaisuusnäkökohta 2/2

- Arvomatriisia voidaan pitää tuotannonohjaustietona liikesalaisuutena, joka lähtökohtaisesti on salassa pidettävää tietoa
 - Liikesalaisuuslaki (ennen laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa)
- On katsottu, että tarkkoja pölkkykohtaisia tietolistoja useista puukaupoista yhdistelemällä voi osapuolella (esim. mhy) olla mahdollisuus saada selville ostajan käyttämän arvomatriisin ja käyttää tietoa hyväkseen seuraavissa kaupoissa
- Oikeustoimilain mukaan, joka on valtuuttanut toisen tekemään sopimuksia tai muita oikeustoimia, tulee suhteessaan kolmanteen henkilöön välittömästi oikeutetuksi ja velvoitetuksi oikeustoimen perusteella, jonka valtuutettu valtuutuksen rajoissa tekee valtuuttajan nimessä.
 - Valtakirjakaupassa metsänhoitoyhdistyksellä on valtuutus ja oikeus valtakirjan mukaisesti muun muassa valvoa korjuu ja mittaus, allekirjoittaa mittaustodistus sekä esittää metsänomistajan puolesta ostajalle pyyntö mittaustietojen toimittamisesta
 - Metsänhoitoyhdistyksellä on näin valtakirjan perusteella lakiperusteinen oikeus saada ostajalta tarvittavat tiedot, jotta hakkuun sopimuksenmukainen toteutuminen voidaan todeta, aivan kuten metsänomistajallakin.

Voiko ostaja vedota liikesalaisuuteen pitkien listojen osalta? 1/2

- On katsottu, että puutavaralajikohtaisten pituus-läpimitta-pölkkyatriisit (ns. pitkä prd-tuloste) voidaan joissain tapauksissa tulkita kuuluvan liikesalaisuuden piiriin. Kun puhutaan arvomatriisista, ja sen vuoksi ei anneta tietoja liikesalaisuuteen vedoten, niin:
 - arvomatriisit sinänsä voivatkin olla liikesalaisuutta
 - myyjät eivät kuitenkaan vaadi arvomatriiseja, vaan toteutuneita mittaustietoja
 - tulosteet ja toteutuneet pölkkylistat eivät kuitenkaan ole koskaan täysin yhteneviä matriisien kanssa, niissä on aina eroja enemmän tai vähemmän
 - kuljettaja poikkeaa aina jonkin verran koneen matriisien kautta laskemasta ja tekemästä katkontaesityksestä
 - toteutumalistassa voi olla ja usein onkin dimensioita, jotka ovat sallittuja dimensioita mutta ei haluttuja tai tavoiteltuja

Voiko ostaja vedota liikesalaisuuteen pitkien listojen osalta?2/2

- On syytä erottaa arvomatriisit toteutuneista mittautiedoista ja pölkkylistoista
- Arvomatriisit ovat katkonnan ohjaustietoja, joita voidaan pitää liikesalaisuuden piirissä, mutta arvomatriiseja myyjäosapuoli ei tarvitsekaan eikä niitä vaadita
- Hakkuun toteumatiedot eli mittautiedot taas ovat ne dokumentit, joita myyjäosapuoli tarvitsee puukaupan ehtojen toteutumisen todentamiseksi
 - Nämä tiedot eivät ole liikesalaisuuden piirissä, ja ne olisi toimitettava pyydettäessä
 - Tämä toimintamalli on sopimusoikeuden yleisperiaatteiden ja puutavaran mittauslain tavoitteiden mukainen
 - Näin myös metsänhoitoyhdistyksellä on valtakirjakaupassa oikeus saada ostajalta hakkuun toteumatiedot puukaupan ehtojen toteutumisen todentamiseksi

Tämän asiakirjan tarkoituksena on hakea perusteita sille, miksi ostajalla olisi velvollisuus pyydettäessä luovuttaa myyjälle sellaiset tiedot mittauksesta ja toteutuneesta hakkuusta ja korjuusta, jolla eri osapuolet voivat itsenäisesti todeta kaupan ehdot toteutuneiksi.

Tietoluovutuksesta sääntelee laki puutavaran mittauksesta. Puutavaran mittauslain 17 § 2 momentin mukaan mittausosapuolilla on oikeus tutustua mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerän mittaustulokseen vaikuttaviin valvontaa koskeviin tuloksiin sekä osallistua tarkastusten tekemiseen sovittavalla tavalla. Puutavaran mittauslain 23 § 2 momentin mukaan taas mittausosapuolen on pyynnöstä annettava toiselle mittausosapuolelle mittaustuloksen lisäksi tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea.

Lähtökohtana puukauppasopimuksen mittaustietojen sekä toteutuneen hakkuun ja korjuun tietoluovutuksessa on puutavaran mittauslain tietoluovutusta koskevien säännösten tulkinta. Puukauppasopimuksen normitasot menevät seuraavasti:

1. erityislaki, tässä tapauksessa laki puutavaran mittauksesta
2. puukauppasopimus
3. käytäntö ja kauppatala
4. tahdonvaltainen laki, esimerkiksi kauppatala

Puutavaran mittauslaki on erityislaki, joka syrjäyttää yleisemmät lait, kuten tässä tapauksessa myyjän ja ostajan välistä kauppaa koskevan kauppatalan. Tietoluovutuksen laajuuden tulkinnalle, ts. sille, että myyjä voisi todeta itsenäisesti kaupan ehdot toteutuneiksi, tulee tulkita erityislainsäädännön, tässä tapauksessa puutavaran mittauslain, tietoluovutusta koskevia säännöksiä hyödyntämällä sopimusoikeuden yleisiä oppeja sekä lain tulkintametodeja.

1. Puutavaran mittauslain 17 § 2 momentti

Tulkintakysymykset ovat syntyneet puutavaran mittauslain 17 § 2 momentin kirjauksesta ”Mittausosapuolilla on *oikeus tutustua* mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerän mittaustulokseen vaikuttaviin valvontaa koskeviin tuloksiin sekä osallistua tarkastusten tekemiseen sovittavalla tavalla.”

MMM tulkintaa:

- Lain kirjauksella ”oikeus tutustua” tarkoitetaan nimenomaisesti tutustumisoikeutta
- Itse säännöksessä ei sinänsä ole säädetty muusta kuin *oikeudesta tutustua* mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerän mittaustulokseen vaikuttaviin valvontaa koskeviin tuloksiin. Säännöksen sisältö on säädetty rajoittumaan vain tutustumisoikeuden käyttämiseen
- Säännöksessä siis tehdään ero tietoihin tutustumisen ja tietojen antamisen välille: Mittausosapuolelle ei muodostu oikeutta valvontojen tuloksia koskevan asiakirjan vastaanottamiseen eli saada kopiota tai koko tiedostoa esimerkiksi sähköisesti
- Jos tarkoitus olisi ollut se, että tutustumisoikeus olisi kattanut oikeuden saada itselleen tutustumisen kohteena oleva aineisto kopiona tai sähköisenä tiedostona tai kuvata sitä esimerkiksi älypuhelimella, niin siitä olisi pitänyt erikseen säätää laissa

MMM:n tulkinta säännöksestä perustuu sanamuodon mukaiseen tulkintaan, jossa tietoihin tutustuminen ja tietojen antaminen erotetaan toisistaan. Kuitenkin tällainen säännöksen sanamuotoon perustuva tulkinta on ongelmallinen ja käytännössä mahdoton toteuttaa myyjän kannalta tilanteissa, joissa ostaja toimii ainoastaan toisella puolen Suomea kuin missä myyjä asuu.

Puukauppasopimus on sopimus siinä missä muutkin sopimukset. Näin ollen myös puukauppasopimuksessa tulee huomioida sopimusoikeuden yleiset periaatteet, tässä tapauksessa etenkin lojaliteettiperiaate ja kohtuusperiaate.

- Lojaliteettiperiaatteen mukaan sopimussopimuksen on otettava huomioon myös toisen osapuolen etu. Lojaliteettiperiaatteen käytännön ilmentymiä voivat olla esimerkiksi tiedonantovelvollisuus sopimussuhteeseen vaikuttavista seikoista sekä sopimuksen toteuttamiseen liittyvien toimien toteuttaminen.
 - Kohtuusperiaatteen mukaisesti sopimusehto ei sido, jos se ei ole kohtuullinen. Konkreettisen ilmauksen kohtuusperiaate on saanut oikeustoimilaissa, jossa säädetään kohtuuttomien sopimusehtojen sovittelusta. Kohtuuttomat sopimusehdot saatetaan jättää jopa kokonaan huomiotta.
- ➔ Sopimusoikeuden yleisten periaatteiden valossa puukaupan myyjän tulisi saada ostajalta tarvittavat tiedot (lojaliteettiperiaate), jotta hänellä olisi mahdollisuus todeta kaupan ehdot toteutuneiksi. Lisäksi on kohtuullista (kohtuusperiaate), että myyjä saa ostajalta tarvittavat tiedot, jotta tämä voisi todeta itsenäisesti kaupan ehdot toteutuneiksi.

Näin säännöksen kirjausta "oikeus tutustua" pitäisi tulkita sanamuodon mukaisen tulkinnan lisäksi ottamalla huomioon myös muut laintulkintametodit.

Edellytys sanamuodon mukaiselle tulkinnalle tavanomaisen merkityksen mukaisesti on, että lain sanamuoto on ymmärrettävissä normaalin yleiskielen kontekstissa. Jos näin on, säännöstä on tulkittava sen mukaisesti, minkä tavallinen maallikko ymmärtäisi säännöksen ilmeisimmän merkityksen olevan, ellei ole riittäviä perusteita toisenlaiseen tulkintaan. Monet tekijät vähentävät sanamuodon mukaisen tai kielellisen tulkinnan käyttökelpoisuutta ja johtavat siihen, että hyvin usein joudutaan turvautumaan muihin oikeuslähteisiin kuin lakiin ja muihin tulkinnan metodeihin kuin sanamuodon mukaiseen tulkintaan. Lakia ei voida koskaan saada niin aukottomaksi ja yksiselitteiseksi, että ainoastaan kielellisellä tulkinnalla voitaisiin selvittää, eikä mahdollisimman aukottoman ja täydellisen lain säätäminen ole monesta syystä tarkoituksenmukaista. Lain sanamuodon sisälle jää usein useampi kuin yksi ratkaisuvaihtoehto.

Seuraavassa puutavaran mittauslain 17 § 2 momentin kirjauksen "oikeus tutustua" tulkintaa laajennetaan käyttämällä laintulkintametodeina sanamuodon mukaisen tulkinnan lisäksi myös muita tulkintamalleja tavalla, joilla säännöksen kirjaus olisi sopimusoikeuden yleisperiaatteiden mukainen.

Säännöksen systemaattinen tulkinta

Systemaattisen tulkinnan idea on, että säännöstä tulkitaan pitämällä kontekstina viime kädessä koko sitä oikeusjärjestystä, johon säännös kuuluu. Systemaattisen tulkinnan taustaperiaatteena (tai oikeuttamisperusteena) on oikeusvaltioperiaate ja siihen liittyen erityisesti muodollisen oikeusvarmuuden, ratkaisujen ennakoitavuuden ja yhdenvertaisuuden periaate. Muiden saman lain säännösten tai muutoin samaa oikeudenalaa koskevien lakien, jotka kuitenkin ovat mahdollisimman lähellä tulkittavana olevaa säännöstä, ja niissä käytettyjen käsitteiden avulla pyritään antamaan tulkittavalle sanalle tai lauseelle merkityssisältö.

Osana systemaattista säännöksen tulkintaa on myös yleisten periaatteiden mukainen tulkinta, joka tarkoittaa sitä, että säännöstä tulkitaan sen mukaisesti, mikä tulkintavaihtoehto parhaiten on sopusoinnussa yleisten aineellisoikeudellisten, tässä tapauksessa sopimusoikeudellisten, periaatteiden kanssa. Periaatteelle on tällöin annettava asianmukainen paino ottaen huomioon yhtäältä sen yleinen painoarvo ja toisaalta tapauskohtainen painoarvo, johon vaikuttaa periaatteen sovellutuskonteksti. Toisin sanoen periaatetta sovellettaessa on otettava huomioon oikeudelliset ja tosiasialliset tekijät, jotka rajoittavat periaatteen soveltamista.

Puutavaran mittauslain säännös tietoluovutuksesta osana puukauppasopimusta on osa sopimusoikeuden oikeusjärjestystä. Näin ensinnäkin säännöksen tulkinnassa on otettava huomioon edellä mainitut sopimusoikeuden periaatteet ja toiseksi muiden samaa oikeudenalaa koskevien lakien sisältö. Esimerkiksi kauppalaki dispositiivisena (tahdonvaltaisena) lakina antaa selkänöjää/analogiaa sopimuksen osapuolille saada kauppaa koskevat tiedot.

MMM perustelee sanamuodon mukaista tulkintaa henkilötietolaista otettavalla esimerkillä:

- Esimerkiksi henkilötietolain (523/1999) 28 §:n (Tarkastusoikeuden toteuttaminen) 2 momentissa säädetään seuraavasti: ”Rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä varattava rekisteröidylle tilaisuus tutustua 26 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin tai annettava tiedot pyydettyä kirjallisesti.” Pykälässä on tehty ero tietoihin tutustumisen ja tietojen antamisen välillä.

Kuitenkin henkilötietolaki on tässä kohtaa irrallinen puutavaran mittauslain soveltamisen kontekstista, joten sitä ei voi nähdäkseeni käyttää esimerkkinä puukauppasopimuksen mukaiseen tietoluovutukseen liittyvässä asiassa.

Säännöksen teleologinen tulkinta ja lainsäätäjän tavoite

Teleologinen tulkinta pähkinänkuoressa tarkoittaa, että tulkintavaihtoehtoista valitaan se, joka parhaiten toteuttaa kyseisen lain tarkoituksia tai tavoitteita.

Puutavaran mittauksesta annetun lain 17.2 §:ää on perusteltu hallituksen esityksessä seuraavasti: ”*Oleellinen osa **mittauksen luotettavuuden varmistamista** olisi osapuolten oikeus tutustua mittausmenettelyyn. Pykälässä olisikin säädetty mittausosapuolten oikeudesta tutustua mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerän mittaukselle vaikuttaviin valvontojen tuloksiin sekä osallistua tarkastusten tekemiseen sovittavalla tavalla. Erikseen sopiminen tarkastuksiin osallistumisesta on tarpeen esimerkiksi työturvallisuuden takia.*”

Puutavaran mittauslain tavoitteena on lain 1 §:n turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettävien menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittauksien tulosten **luotettavuus**.

Sekä koko lain että lain 17 § 2 momentin mukaisena tavoitteena ja tarkoituksena korostuu mittauksien tulosten luotettavuus. Kauppatietojen luotettavuus ja näin myös kaupan toteutuminen sopimusehtojen mukaisesti on osa myös sopimusoikeuden yleisperiaatteita.

Teleologinen tulkinta on seuraamusharkintaa. Sitä sovellettaessa voidaan joutua arvioimaan, mitkä ovat eri tulkintavaihtoehtojen tosiasialliset seuraamukset. Näin puutavaran mittauslain 17 § 2 momentin kirjausta ”oikeus tutustua” tulisikin tulkita lain tavoitteiden mukaisesti, siten millaiset tosiasialliset seuraamukset sillä on reaalisten argumenttien valossa. Jos kirjausta ”oikeus tutustua” tulkitaan siten kuten MMM on todennut, säännöksen tosiasiallinen seuraamus etämetsänomistajien kannalta on kestävä. Lain tavoitteiden (luotettavuus), sopimusoikeuden yleisten oppien (lojaliteettiperiaate ja kohtuusperiaate) sekä reaalisten argumenttien (etämetsänomistajille koituvat matkustuskulut) perusteella säännöstä tulisikin tulkita laueammin sillä tavalla, että myyjäosapuoli saisi sellaiset tiedot mittauksesta sekä toteutuneesta hakkuusta ja korjuusta, jotta tämä voisi todeta puukaupan ehdot toteutuneeksi.

2. Puutavaran mittauslain 23 § 2 momentti

Puutavaran mittauslain 23 § 2 momentin mukaan mittausosapuolen on pyynnöstä annettava toiselle mittausosapuolelle mittaustuloksen lisäksi tiedot, joiden perusteella mittaustulos voidaan laskea.

MMM:ltä on pyydetty täydentävä lausunto kyseisestä lain säännöksestä ja ehdotettu säännöksen tarkoittaman tietoluovutuksen laajuutta laajennettavaksi siten, että sen perusteella olisi mahdollista todeta puunkorjuu ja hakkuu tehdyn puukauppasopimuksen mukaisesti.

Tietoluovutuksen laajuutta ei kuitenkaan ministeriön mielestä ole tullut ulottaa näin laajaksi seuraavista syistä:

- Soveltamisalan tiukka raja on tarpeen lain toimivuuden kannalta
- Lain soveltamisalan ja lain säännösten tulisi olla yhteensopivat
- Liikesalaisuusnäkökohta tukee rajoitettua tietoluovutusta

Virallinen mittaaja on esittänyt päätöksessään 25.2.2015 tulokseen mittaustuloksen lisäksi pyynnöstä toimitettavista mittaustiedoista, joilla voidaan todeta riittävällä tasolla hakkuusopimuksen mukaisten puutavaralajien hakkuun sopimuksenmukainen toteutuminen. ”Riittävä taso” voidaan tässä nähdä siten, että myyjä voisi itsenäisesti todeta puukaupan ehtojen toteutumisen. Tätä tukevat myös edellä käydyt sopimusoikeuden yleiset periaatteet sekä lain tulkinta, joka ottaa huomioon sanamuodon lisäksi lain tavoitteen sekä sovellutuskontekstin.

Liikesalaisuusnäkökulma: MMM on todennut, että liikesalaisuusnäkökanta tukee rajoitettua tietoluovutusta. MMM:n mukaan, rungon apteeraus tehdään ostajan määrittelemän arvomatriisin mukaan ostajan ja hakkuun toteuttajan välisessä sopimussuhteessa. Arvomatriisi on osa ostajan tuotannonohjausta. Hakkuussa syntyvän pölkkykohtaisen listan kautta ostaja näkee, miten urakoitsija on toteuttanut annettua arvomatriisia. Pölkkykohtainen lista on myös osa ostajan varastonhallintaa.

Tarkkoja pölkkykohtaisia tietolistoja useista puukaupoista yhdistämällä voi osapuoli (esim. metsänhoitoyhdistys) saada selville ostajan käyttämän arvomatriisin, ja käyttää sitä tietoa hyväkseen seuraavissa kaupoissa. Arvomatriisi on tuotannonohjaustietona liikesalaisuus, joka lähtökohtaisesti on salassa pidettävää.

Oikeustoimilain mukaan, joka on valtuuttanut toisen tekemään sopimuksia tai muita oikeustoimia, tulee suhteessaan kolmanteen henkilöön välittömästi oikeutetuksi ja velvoitetuksi oikeustoimen perusteella, jonka valtuutettu valtuutuksen rajoissa tekee valtuuttajan nimessä. Valtakirjakaupassa metsänhoitoyhdistyksellä on valtuutus ja oikeus valtakirjan mukaisesti muun muassa valvoa korjuu ja mittaus, allekirjoittaa mittaustodistus sekä esittää metsänomistajan puolesta ostajalle pyyntö mittaustietojen toimittamisesta. Metsänhoitoyhdistyksellä on näin valtakirjan perusteella lakiperusteinen oikeus saada ostajalta tarvittavat tiedot, jotta hakkuun sopimuksenmukainen toteutuminen voidaan todeta, aivan kuten metsänomistajallakin.

Voiko siis ostaja vedota liikesalaisuusnäkökohtaan olla luovuttamatta pyynnöstä huolimatta mittaustietoja? On katsottu, että puutavaralajikohtaisten pituus-läpimitta-pölkkyatriisit (ns. pitkä prd-tuloste) voidaan joissain tapauksissa tulkita kuuluvan liikesalaisuuden piiriin. Kun puhutaan arvomatriisista, ja sen vuoksi ei anneta tietoja liikesalaisuuteen vedoten, niin:

- arvomatriisit sinänsä voivatkin olla liikesalaisuutta
- myyjät eivät kuitenkaan vaadi arvomatriiseja, vaan toteutuneita mittaustietoja
- tulosteet ja toteutuneet pölkkylistat eivät kuitenkaan ole koskaan täysin yhteneviä matriisien kanssa, niissä on aina eroja enemmän tai vähemmän

- kuljettaja poikkeaa aina jonkin verran koneen matriisien kautta laskemasta ja tekemästä katkontaesityksestä
- toteutumalistassa voi olla ja usein onkin dimensioita, jotka ovat sallittuja dimensioita mutta ei haluttuja tai tavoiteltuja

Tässä kohtaa on siis syytä erottaa arvomatriisit toteutuneista mittaustiedoista ja pölkkylistoista. Arvomatriisit ovat katkonnan ohjaustietoja, joita voidaan pitää liikesalaisuuden piirissä, mutta arvomatriiseja myyjäosapuoli ei tarvitsekaan eikä niitä vaadita. Hakkuun toteumatiedot eli mittaustiedot taas ovat ne dokumentit, joita myyjäosapuoli tarvitsee puukaupan ehtojen toteutumisen todentamiseksi. Nämä tiedot eivät ole liikesalaisuuden piirissä, ja ne olisi toimitettava pyydettyäessä. Tämä toimintamalli on sopimusoikeuden yleisperiaatteiden ja puutavaran mittauslain tavoitteiden mukainen. Näin myös metsänhoitoyhdistyksellä on valtakirjakaupassa oikeus saada ostajalta hakkuun toteumatiedot puukaupan ehtojen toteutumisen todentamiseksi.

Energiapuun mittaus ET:n jäsenistön kannalta

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta 28.11.2023

Energiateollisuus

Lyhyt katsaus ET:n jäsenistön mielipiteeseen energiapuun mittauksesta

- Energiateollisuuden jäsenistä pieni otanta totesi mittaukseen liittyvän paljon keskustelua, mutta pitää nykyisiä energiapuun mittauskäytäntöjä toimivina:
 - olennaisinta, että mittaus pysyy läpinäkyvänä koko ketjun läpi sekä puun myyjälle että ostajalle.
 - Muutoksia mittaustapoihin ei toivota.
 - Erityisesti ei pidetä toivottavana puutavaran mittaustavan laajentamista massamittaukseen, eli sivutuotteisiin tai valmiisiin hakkeisiin joita ostetaan MW hinnoilla.
- Alatyöryhmän työ ja siinä kuvaus energiapuun toimitusketjuista ja mittaustapaista otetaan tervetulleena vastaan.